

SECURITATEA

1948-1989

Monografie

Vol. I

Ediția a II-a

Coordonatori:

Florian Banu și Liviu Țăranu

CETATEA
DE SCAUN

I. Introducere (Florian Banu, Liviu Țăranu)	9
II. Sursele și istoriografia problemei (Luminița Banu, Florian Banu)	15
III. Predecesorii Securității (Florian Banu, Raluca Spiridon)	61
1. Serviciul Special de Informații (S.S.I.)	63
2. Direcția Poliției de Siguranță (D.P.S.) - organizare și atribuții în cadrul Direcției Generale a Poliției	68
3. Direcția Generală a Siguranței Statului (D.G.S.S.) - predecesoarea directă a Securității (20 iunie 1947 - 28 august 1948)	72
4. Structuri speciale din cadrul D.P.S./D.G.S.S - Corpul Detectivilor și Brigada Mobilă.....	75
5. Inspectoratul General al Jandarmeriei.....	82
Concluzii.....	86
IV. Evoluția structurii organizatorice a Securității:	89
Metamorfozele Securității: 40 de ani de existență, 10 reorganizări majore (Luminița Banu, Florian Banu)	89
Direcția Generală a Securității Poporului (D.G.S.P.) (august 1948 - martie 1951) (Luminița Banu, Florian Banu)	93
Direcția Generală a Securității Statului (D.G.S.S.) (martie 1951 - septembrie 1952) (Luminița Banu, Florian Banu)	101
Înființarea Direcției de Informații Externe (D.I.E.) în cadrul D.G.S.S. (martie 1951) (Luminița Banu, Florian Banu).....	115
Ministerul Securității Statului (M.S.S.) (septembrie 1952 - septembrie 1953) (Luminița Banu, Florian Banu)	121
Reorganizarea D.I.E. (1955) (Luminița Banu, Florian Banu)	129
Tentativa de creare a Departamentului Securității în cadrul Ministerului Afacerilor Interne (1956) (Luminița Banu, Florian Banu)	143
Reorganizarea din luna mai 1963 (Valentin Vasile).....	149
Direcția Cadre.....	150
Direcția Secretariat.....	151
Direcția Generală de Informații.....	151
Direcția Contraspionaj (Direcția a II-a).....	152
Direcția Informații interne (Direcția a III-a)	155
Direcția Anchete Penale (Direcția a IV-a).....	157
Direcția Contrainformații în armată (Direcția a V-a).....	158
Direcția Paza demnitarilor (Direcția a VI-a).....	160

Direcția Filaj și investigații (Direcția a VII-a)	160
Serviciul „B” – Contrainformații radio	162
Serviciul „C” – Evidență operativă	163
Serviciul „F” – Controlul secret al corespondenței și coletelor poștale	164
Serviciul „H” – Cifru	165
Direcția „T” (Tehnic operativ)	166
Direcția Financiară	166
Direcția Spate	167
Serviciul Control Financiar Intern	169
Direcțiile regionale	170
Crearea Consiliului Securității Statului (C.S.S.), ca organ conducător al Departamentului Securității Statului (D.S.S.) (iulie 1967) (<i>Elis Pleșa, Liviu Pleșa</i>)	172
Noua structură organizatorică a D.S.S. (1967) (<i>Elis Pleșa, Liviu Pleșa</i>)	176
Crearea Consiliului Securității Statului, ca organ central de stat (aprilie 1968) (<i>Elis Pleșa, Liviu Pleșa</i>)	182
Transformarea direcțiilor regionale de Securitate în inspectorate de Securitate județene (februarie 1968) (<i>Elis Pleșa, Liviu Pleșa</i>)	185
Structura de conducere a inspectoratelor județene	189
Modificări organizatorice	193
Transformări în organizarea structurilor de anchetă	195
Reorganizarea C.S.S. din septembrie 1971 (<i>Elis Pleșa, Liviu Pleșa</i>)	199
Fuziunea C.S.S. cu M.A.I. din aprilie 1972 și crearea M.I. (<i>Elis Pleșa, Liviu Pleșa</i>)	202
Evoluția organizatorică a Securității în timpul miniștrilor Emil Bobu și Teodor Coman (<i>Elis Pleșa, Liviu Pleșa</i>)	210
Organizarea, atribuțiile și conducătorii structurilor centrale de Securitate în perioada 1967-1978 (<i>Elis Pleșa, Liviu Pleșa</i>)	217
1. Direcții generale	218
2. Direcții centrale	255
3. Servicii și structuri centrale independente	266
Efectivele Securității la sfârșitul anului 1967	274
Înființarea Departamentului Securității Statului (aprilie 1978) (<i>Silviu B. Moldovan, Liviu Țăranu</i>)	276
Atribuții și organizare	277
Direcția I Informații interne	281
Direcția a II-a Contrainformații în sectoarele economice	282
Direcția a III-a Contraspionaj	287
Direcția a VI-a Cercetări Penale	298

Unitatea independentă de contrainformații pentru țările socialiste (U.M. 0110)	299
Centrul de Informatică și Documentare (C.I.D.)	300
Serviciul „D” (Dezinformare)	305
S.I.C.Î.O.M. - Serviciul Independent Cadre, Învățământ și Organizare-Mobilizare	306
Conducerea Securității (1989)	307
Securitatea în plan local	309
Crearea Centrului de Informații Externe (1978) (<i>Liviu Țăranu</i>)	318
Spionajul românesc în anul 1978	323
Crearea U.S.L.A. Structuri premergătoare (1970-1977) (<i>Luminița Banu, Florian Banu</i>)	337
Înființarea și evoluția U.S.L.A. (1978-1989)	343
V. Subordonarea internă și externă a Securității	353
Relațiile dintre Securitate și Partidul Muncitoresc Român/Partidul Comunist Român (<i>Luminița Banu, Florian Banu</i>)	353
Situația efectivelor de securitate din unitățile centrale și exterioare din punct de vedere al apartenenței politice – 20 aprilie 1956	378
Crearea Consiliului Politic al M.I. (1977-1978) (<i>Liviu Pleșa</i>)	388
Contribuția consilierilor sovietici la crearea, instruirea și controlarea Securității (<i>Luminița Banu, Florian Banu</i>)	396
Relațiile Securității cu serviciile omoloage din țările membre ale Pactului de la Varșovia (<i>Florian Banu</i>)	422
Începuturile colaborării: avânt și entuziasm	423
Varșovia 1956: primele asperități în relațiile frățești dintre „cekiști”	426
Forme concrete ale colaborării: acțiuni comune, schimburi de informații și de tehnologie	428
Influența „Noului curs” din politica României asupra relațiilor dintre Securitate și omologii săi	439
Anii '70 și tentativele de „renovare” a relațiilor de colaborare	445
De la multilateral la bilateral: Securitatea în căutarea noilor forme de colaborare	450
Anii '80 – noul context internațional și izolarea deplină a Securității	462
Scurt bilanț al cooperării	466
VI. „Aliați” instituționali ai Securității	469
Miliția (<i>Luminița Banu, Florian Banu</i>)	469
Trupele de Securitate (<i>Florian Banu, Liviu Țăranu</i>)	488

Justiția (<i>Iuliu Crăcană</i>).....	505
Sistemul penitenciar (<i>Oana Demetriade, Mihai Demetriade</i>)	524
Serviciul de contrainformații penitenciare (1949-1967)	524
Grupa Operativă / Grupul Operativ Aiud	537
Concluzii	548
Ministerul/Departamentul Cultelor (<i>Adrian Nicolae Petcu, George Enache, Denisa Budeancă</i>).....	549
Organizarea și funcționarea Departamentului Cultelor	553
Relația dintre Departamentul Cultelor și Securitate (1977-1989)	557
VII. Concluzii (<i>Florian Banu, Liviu Țăranu</i>)	567
Abstract (<i>traducere de Raluca-Maria Toncu</i>).....	581
Bibliografie	597
ABREVIERI.....	611
Indice de nume	615

I. Introducere

Florian BANU,

Liviu ȚARANU

Potrivit lui Ernest Volkman, reputat investigator al lumii serviciilor secrete, încercarea istoricilor de a înțelege rolul acestor instituții și a informațiilor procurate de ele în derularea evenimentelor mondiale „seamănă mult cu deschiderea unui drum printr-un hățiș de nepătruns, întunecos, de mister, paradox, fapte contradictorii, înregistrări absente sau «plivite» (igienizate), amintiri convenabile, secrete, «negare plauzibilă» și, ocazional, minciuni fățișe, fără a mai pomeni de dezinformare și inducere în eroare¹.

În cazul studierii unei instituții care, aflată în slujba regimului comunist, îmbina activități specifice serviciilor secrete de pretutindeni cu activitățile caracteristice polițiilor politice, trebuie adăugate, la dificultățile enumerate succint de autorul menționat, o sumedenie de alte impedimente.

Dintre acestea, am aminti: distrugerea documentelor de arhivă compromițătoare în timpul și imediat după prăbușirea regimului comunist, recuperarea și reintegrarea a numeroși ofițeri și colaboratori ai vechilor structuri în instituțiile specifice tranziției la un regim democratic, conotațiile politice care pot fi atribuite unor acțiuni sau anumitor actori ai evenimentelor din trecutul nu prea îndepărtat, precum și dificultatea unei analize detașate, la rece, a unor aspecte recente ale istoriei. De asemenea, concluziile cercetătorului vor fi, inevitabil, privite cu suspiciune, încercându-se decelarea „orientării politice” și a cercului de interese căruia îi este exponent.

În pofida acestor dificultăți, autorii lucrării de față împărtășesc opinia optimistă exprimată în 2008 de Marius Oprea, un asiduu cercetător al istoriei Securității, care considera că „fără îndoială, discuțiile și judecățile aprinse vor lăsa locul cât de curând abordării științifice așezate, atunci când generația născută în preajma anului 1989 va ajunge la maturitate²”. Ca atare, prin

¹ Ernest Volkman, *Spionaj*, traducere George Salomie, București, Editura Rao, 1998, pp. 11-12.

² Marius Oprea, *Bastionul cruzimii. O istorie a Securității (1948-1964)*, Iași, Editura Polirom, 2008, p. 17.

prezentul demers științific, autorii propun, la mai bine de un sfert de veac după prăbușirea regimului comunist din România, un studiu monografic asupra uneia dintre instituțiile fundamentale ale acestui regim: *Securitatea*.

Evident, ca și în cazul altor proiecte de cercetare, se pune problema necesității și finalității sale. Deși unele voci susțin că „ceea ce a fost Securitatea și rolul pe care l-a jucat în economia internă a regimului comunist nu reprezintă un mister”, iar „istoria ei e mai simplă decât s-ar putea crede”³, în opinia noastră lucrurile stau cu totul altfel⁴. Fără a nega unele realizări remarcabile în studierea istoriei regimului comunist, concretizate în volume de documente, enciclopedii, dicționare, lucrări de sinteză, nu putem să nu remarcăm faptul că o serie de lucrări capitale se lasă încă așteptate.

Astfel, nu dispunem până în prezent de o monografie a Partidului Comunist Român care să acopere întreaga sa existență (1921-1989), lipsește o lucrare similară consacrată Uniunii Tineretului Comunist sau Organizației pionierilor, după cum întârzie să apară sintezele referitoare la Armata Română în intervalul 1948-1989, la Justiție, la Miliție sau chiar la politica externă a României în intervalul de referință.

În acest context, trebuie subliniat faptul că nici istoria Securității nu stă mai bine, în pofida existenței unei sumedenii de lucrări care, într-un fel sau altul, abordează acest subiect. Astfel, până în prezent nu există nici o lucrare de sinteză în care să fie analizată detaliat întreaga perioadă de existență a

³ *Ibidem*, p. 9.

⁴ Mai mult decât elocvent credem că este cazul lui Alexandru Drăghici, omul care a condus ani la rând destinele Securității. Dincolo de detalii ale carierei acestuia, numeroase lucrări de specialitate pun în circulație date eronate referitoare la perioada în care acesta a deținut funcția de ministru al Afacerilor Interne. De exemplu, într-o lucrare consacrată exclusiv miniștrilor de interne ai României (Constantin Gheorghe, Miliana Șerbu, *Miniștrii de interne (1862-2007)*. Mică enciclopedie, București, Editura Ministerului de Interne și Reformei Administrative, 2007) se arată: „Pe linie de stat îndeplinește funcția de ministru adjunct al Afacerilor Interne (1951), ministru de Interne (28 mai – 20 septembrie 1952), ministru al Securității Statului (20 septembrie 1952 – 24 ianuarie 1953), ministru Secretar de Stat și ministru al Securității Statului (24 ianuarie 1953 – 30 octombrie 1955), ministru al Securității Statului (30 octombrie 1955 – 19 martie 1957), ministru al Afacerilor Interne (19 martie 1957 – 21 martie 1961), prim viceprim-ministru și ministru al Afacerilor Interne (18 martie 1961 – 27 iulie 1965)” (p. 311). Pentru intervalul 20 septembrie 1952 – 19 martie 1957, autorii citați îl indică drept ministru de interne pe Pavel Ștefan (p. 315). De fapt, Alexandru Drăghici a fost titular al portofoliului Ministerului Afacerilor Interne în două perioade distincte: 27 mai 1952 - 18 septembrie 1952 și 7 septembrie 1953 - 24 iulie 1965, iar în intervalul 18 septembrie 1952 - 7 septembrie 1953 a fost ministru al Securității Statului - vezi, pe larg, Florian Banu, *Addenda et corrigenda: Alexandru Drăghici și ministerele sale*, în „Magazin istoric”, nr. 11/2012, pp. 49-52 și nr. 12/2012, pp. 60-63. Datele eronate cu privire la titularul portofoliului Afacerilor Interne se regăsesc inclusiv în galeria cu portretele miniștrilor de interne ai României expusă în prezent în holul de onoare al sediului ministerului!

instituției, cu tot ce presupune aceasta: formule organizatorice, politici de cadre, sisteme de pregătire profesională, mijloace și metode de lucru, obiective interne și externe, colaborare și subordonare în cadrul edificiului statal. Pe cale de consecință, în spațiul public sau chiar în lucrări de specialitate continuă să fie vehiculate cifre eronate (mai ales cu privire la numărul ofițerilor de securitate sau al informatorilor!), să se vorbească despre formule organizatorice inexistente, să se mențină confuzii în ceea ce privește raporturile de putere dintre Partid și Securitate.

Pornind de la această realitate din câmpul istoriografic actual și în vederea îndeplinirii obligației legale de a pune la dispoziția publicului „documente și informații complete cu privire la structura, metodele și activitățile Securității”⁵, Consiliul Național pentru Studierea Arhivelor Securității a inițiat proiectul unei monografii a Securității. Lucrarea este destinată, deopotrivă, publicului larg, neinițiat în avatarurile instituției, dar și (mai ales!) cercetătorilor istoriei regimului comunist (istorici, sociologi, politologi), precum și viitorilor specialiști (studenți și doctoranzi la facultăți de profil). Nu în ultimul rând, am avut în vedere, ca public-țintă, jurnaliștii și reporterii din diversele *mass-media*, foarte interesați și activi în a scrie despre Securitate, dar aflați, din nefericire, în numeroase ocazii, captivi ai unor șabloane de abordare și interpretare, unele vechi de zeci de ani.

Sarcina realizării acestei lucrări de anvergură a fost încredințată, de către Colegiul C.N.S.A.S., Serviciului Cercetare-Editare, care, pe parcursul efortului de documentare, a beneficiat, în repetate rânduri, de sprijinul generos al colegilor de la Serviciul Programe Educaționale, Direcția Arhivă și Direcția Investigații.

Referindu-ne la dimensiunea investigării surselor, trebuie să subliniem că Securitatea, a cărei existență numără 41 de ani, a avut perioade în care personalul său a depășit cifra de 22.000 de oameni (excludem aici numărul cadrelor din Trupele de Securitate). De asemenea, se cuvine reliefat faptul că, practic, nu a existat nici un domeniu de activitate socială care să nu fi reprezentat un obiectiv pentru Securitate. De la procesele de producție din unitățile industriale, până la situația din licee și facultăți sau din spitale, de la foștii membri ai partidelor politice interbelice și până la diplomații trimiși peste hotare, actori, jurnaliști, sportivi, magistrați, toți și totul trebuia cunoscut, căci „guvernul unui stat totalitar poate considera toate persoanele care nu fac parte din partidul de guvernare drept actuali sau potențiali dușmani”⁶. Evident, nici

⁵ Art. 28 din Ordonanța de urgență nr. 24 din 5 martie 2008 privind accesul la propriul dosar și deconspirarea Securității, „Monitorul Oficial”, nr. 182, 10 martie 2008.

⁶ Abram N. Shulsky, Gary J. Schmitt, *Războiul tăcut. Introducere în universul informațiilor secrete*, traducere de Laura-Florina Drăghici, Cristina Dogaru, Maria-Adelina Negoită și

membrii P.C.R. sau chiar unui dintre liderii partidului nu erau la adăpost de urmărirea informativă, după obținerea aprobărilor de rigoare din partea „conducerii superioare de partid”.

Tot acest efort de supraveghere a societății românești, în ansamblul său, s-a materializat într-un volum imens de documente, dosarele preluate de C.N.S.A.S. până în prezent însumând nu mai puțin de 28 de km liniari⁷. La „trierea” acestui „munte” de dosare, s-a adăugat o investigare sistematică în fondurile de arhivă ale C.C. al P.C.R., puse la dispoziția cercetătorilor de Arhivele Naționale ale României, ale fondurilor deținute de Arhivele Militare ale României și de cele ale Comandamentului Național al Jandarmeriei.

În plus, conștienți că „nu pot fi luate în considerare, ca atare, doar documentele de arhivă” și pentru a evita „riscul de a scrie istoria după dictarea Securității”⁸, am făcut apel la numeroasele mărturii disponibile astăzi, provenind, deopotrivă, din tabăra fostelor victime ale Securității și din cea a foștilor ofițeri de securitate, încercând să fim fideli vechiului precept juridic *audiatur et altera pars*.

Structura proiectului de cercetare a fost gândită pe câteva linii de forță, care să permită atât urmărirea evoluției cronologice, cât și a varietății problemelor legate de mijloacele, metodele și obiectivele Securității. Pentru a cunoaște izvoarele istorice, dar și pentru o mai bună înțelegere a modului în care a fost tratat subiectul de-a lungul timpului (reieșind de aici, în mod evident, necesitatea unei monografii a Securității!), în debutul primului volum al monografiei a fost plasat capitolul privitor la *sursele și istoriografia problemei*.

Capitolul referitor la *predecesorii Securității* prezintă evoluția organizatorică și preluarea controlului de către P.C.R. asupra instituțiilor de informații și ordine publică în intervalul 1945-1948. Pentru o imagine de ansamblu a contextului, dar și a motivațiilor care au stat la temelia noii instituții, creată după model sovietic, în capitolul *Subordonarea internă și externă a Securității* sunt descrise, pe larg, relațiile dintre Securitate și Partid, contribuția consilierilor sovietici la selectarea și instruirea cadrelor de securitate, respectiv relațiile Securității cu serviciile omoloage din țările blocului socialist.

Centrul de greutate al volumului I al monografiei îl constituie capitolul referitor la *evoluția structurii organizatorice a Securității*, fiind precizate aici nu doar structura ca atare, ci și atribuțiile unităților, șefii care le-au condus,

---

Irina-Ionela Bondar, cuvânt înainte de George Maior, postfață de Mihai-Răzvan Ungureanu, Iași, Editura Polirom, 2008, p. 27.

⁷ C.N.S.A.S., *Raport de activitate 2022*, București, 2023, p. 65 (disponibil *on-line* <http://cnsas.ro/documente/rapoarte/Raport%20CNSAS%202022.pdf>)

⁸ Marius Oprea, *op. cit.*, p. 17.

principalele rațiuni care au stat la baza reorganizărilor. Pornind de la Direcția Generală a Securității Poporului (1948) și terminând cu Departamentul Securității Statului (din 1978), sunt prezentate și analizate, în ordine cronologică, toate transformările instituționale prin care a trecut Securitatea, aflată fie sub „umbrela” M.A.I., fie funcționând ca o structură autonomă (M.S.S. sau C.S.S.).

În finalul primului volum al monografiei, tocmai în ideea de a înțelege pe deplin modul de funcționare a instituției, am prezentat și câțiva dintre „aliații” de nădejde ai Securității. Considerăm că trebuie cunoscut și înțeles faptul că Securitatea nu a fost singurul instrument utilizat împotriva „dușmanilor poporului”, aceasta fiind doar „miezul dur” al unei întregi rețele instituționale, care avea în componență Miliția, Trupele de Securitate, Justiția, Sistemul penitenciar și Departamentul Cultelor.

Din considerente strict editoriale, celelalte trei laturi esențiale ale istoriei Securității (*personalul și evoluția politicii de cadre, mijloacele și metodele de lucru, respectiv direcțiile de acțiune ale Securității*), vor fi tratate separat.

Ceea ce ne-am propus și am urmărit pe parcursul redactării lucrării de față a fost ca întreaga informație să fie veridică, să provină din surse de calitate, în primul rând documentare, să poată rezista la confruntarea cu alte categorii de izvoare, iar interpretarea ei să fie echidistantă, subordonată principiului *sine ira et studio*. Aspectele de cancan, informațiile și relatările fanteziste sau marcate de porniri vindicative au fost ignorate, urmărindu-se imprimarea unui stil sobru, lipsit de accente moralizatoare și de resentimente. Desigur, aprecierea gradului în care am reușit să respectăm aceste deziderate rămâne în întregime la latitudinea cititorilor!

În final, se cuvine să adresăm mulțumiri tuturor celor care au susținut, într-un fel sau altul, acest proiect științific, deopotrivă, colegilor noștri din Serviciul Cercetare-Editare, celor din cadrul Direcției Investigații și din Direcția Arhivă, colegilor din diferite centre și institute de cercetare a istoriei contemporane. În mod special menționăm sprijinul acordat de doamna Florica Dobre, ale cărei sfaturi, sugestii, corecturi și indicații de documentare au fost de un deosebit folos autorilor monografiei. De asemenea, grațitudinea noastră se îndreaptă și spre membrii Colegiului C.N.S.A.S., pentru sprijinul constant, pentru lectura textului și sugestiile oferite! Adresăm mulțumiri Arhivelor Naționale și Departamentului de Colecții Speciale al Bibliotecii Naționale care ne-au susținut în efortul de documentare. Nu în ultimul rând, mulțumirile noastre sunt adresate Editurii Cetatea de Scaun, care a făcut posibilă publicarea acestei monografii în condiții grafice de înaltă ținută.

II. Sursele și istoriografia problemei

*Luminița BANU,
Florian BANU*

„**M**ai presus de stat și dincolo de fațadele puterii aparente, într-un labirint de funcții multiplicat, sub toate schimbările de autoritate și într-un haos de ineficiență, zace centrul de putere al țării: serviciile supra-eficiente și supra-competente ale poliției secrete”, afirma Hannah Arendt într-una din analizele clasice ale sistemelor totalitare¹. Fără îndoială că, în ciuda amendării unora din tezele autoarei amintite de către cercetările mai recente, aserțiunea potrivit căreia poliția politică este o componentă esențială, definitorie, a oricărui regim totalitar rămâne pe deplin valabilă.

Plecând de la o astfel de percepție, suntem încredințați că orice demers științific vizând scrierea istoriei regimului comunist din România devine superfluu dacă neglijează analiza atentă, minuțioasă, a organizării și funcționării Securității, precum și a rolului pe care aceasta l-a jucat pe parcursul evoluției acestui regim. O astfel de sarcină, însă, nu este ușor din asumat din varii motive. În primul rând, într-un regim post-totalitar, nodurile de interese legate de protejarea unor persoane implicate în activitățile fostului regim sunt numeroase și extrem de încâlcite. De aici derivă o dificultate sporită în accederea la fonduri de arhivă relevante, privând astfel istoricul de o bună parte a ceea ce înseamnă materie primă – informația documentară.

În cazul studierii organizării și funcționării Securității, documentele create de aceasta, esențiale pentru o istorie a instituției, s-au aflat, în cvasi-totalitatea lor, „sub pecetea tainei” până la adoptarea Legii nr. 187/1999 privind accesul la propriul dosar și deconspirarea Securității ca poliție politică. Începutul funcționării Consiliului Național pentru Studiul Securității (C.N.S.A.S.) în anul 2000 nu a însemnat automat și un acces facil la aceste documente, din varii motive, neanalizabile aici.

În ciuda dificultăților enunțate sumar în rândurile precedente, astăzi, la două decenii și jumătate de la desființarea Securității, sursele

---

¹ Hannah Arendt, *Originile totalitarismului*, traducere de Ion Dur și Mircea Ivănescu, București, Editura Humanitas, 1994, p. 545.

documentare și lucrările consacrate Securității sunt mai mult decât abundente. Desigur că, precum în numeroase alte cazuri, cantitatea nu poate suplini calitatea. Astfel, multe din documentele de arhivă reprezintă, din punct de vedere al interpretării, o adevărată provocare pentru istoric², în vreme ce lucrările „de analiză” și memorialistica au scopuri nu de puține ori nici măcar disimulate, propunându-și fie reabilitarea, fie denigrarea instituției și/sau a oamenilor care au servit-o.

Vom încerca în cele ce urmează să probăm aserțiunea noastră referitoare la abundența fondurilor documentare și a lucrărilor referitoare la istoria Securității printr-o trecere în revistă a acestora, insistând mai cu seamă asupra acelor a căror relevanță ni s-a părut a fi semnificativă.

Ca și în cazul multor alte subiecte de istorie contemporană, **fondurile de arhivă** deținute de Arhivele Naționale ale României se dovedesc de maxim interes pentru orice istoric preocupat de reconstituirea activității Securității.

Dat fiind rolul de „scut și spadă” ale Partidului, asumat de Securitate încă de la înființare, este firesc ca dosarele din arhiva fostului Comitet Central al P.M.R./P.C.R. să ofere date esențiale referitoare la această instituție. Astfel de date, referitoare la organizare, cadre, retribuții, obiective, rezultate obținute în „lupta de clasă”, pot fi extrase de cercetător din dosarele Cancelariei C.C., precum și din dosarele unora dintre secțiile C.C.: Secția Administrativ-Politică (care superviza, între altele, și activitatea Ministerului Afacerilor Interne), Secția Cadre, Secția Propagandă și Agitație, Secția Organelor Conducătoare de Partid și chiar Secția Relații Externe sau Secția Gospodăriei de Partid.

Unele date interesante se regăsesc disipate în dosare din fonduri care, aparent, nu ar avea legătură cu Securitatea. Ne referim, mai cu seamă, la unele dosare din fondul Direcția Generală a Poliției, Ministerul Afacerilor Interne – Direcția Generală Politică, Președinția Consiliului de Miniștri – Serviciul Special de Informații sau din fondul Inspectoratul General al Jandarmeriei.

Informații referitoare la Trupele de Securitate, la colaborarea acestora cu Securitatea, precum folosirea lor în misiuni de reprimare sau în acțiuni cu caracter antiterorist, pot fi obținute prin consultarea fondurilor existente în Arhiva Jandarmeriei Române. De asemenea, Ministerul Afacerilor Interne deține în arhiva sa o serie de fonduri utile în reconstituirea activității Securității. La rândul-le, Arhivele Militare Române dețin documente semnificative pentru problema în discuție, referitoare nu doar la activități

---

² Florian Banu, *Dosarele Securității. Despre capcanele interpretării*, în „Arhivele Totalitarismului”, an XIV, nr. 52-53 (3-4/2006), pp. 131-145.

specifice contrainformațiilor militare, cum s-ar putea crede, ci și la diverse alte aspecte ce țin de organizarea și funcționarea Securității.

Dincolo de această „diseminare” a documentelor create de Securitate sau despre Securitate, rămâne principalul „tezaur documentar”: arhiva Securității. Preluată în decembrie 1989 de către Armată și ulterior, din primăvara anului 1990, de către Serviciul Român de Informații, această arhivă a reprezentat o adevărată „cutie a Pandorei”³, meritând cu adevărat denumirea de „moștenire împovărătoare a trecutului”.

Înființarea Consiliului Național pentru Studierea Arhivelor Securității, prin legea nr. 187/1999, a declanșat un amplu proces de transfer a arhivelor Securității din custodia S.R.I. și S.I.E. către nou-creata instituție. Ca urmare a acestui transfer, un volum imens de documente a devenit accesibil cercetătorilor din țară și din străinătate, precum și persoanelor care doresc să-și consulte propriul dosar întocmit de Securitate. În prezent, structura arhivei deținută de C.N.S.A.S. cuprinde mai multe fonduri, dintre care cele mai relevante pentru cercetarea istorică sunt: fondul Documentar, fondul Informativ, fondul Rețea, fondul Manuscrise, fondul Corespondență, fondul Penal și fondul S.I.E. Aceșora li se adaugă un bogat fond de carte, provenind din biblioteca D.S.S.⁴

Fondul Documentar a fost creat începând din anii '50 în urma trierii arhivelor preluate de la fostele structuri informative și polițienești și a fost completat de-a lungul anilor cu toate dosarele care, în opinia ofițerilor de securitate, nu mai prezentau un interes operativ, ci doar unul istoric, putând fi folosite pentru documentare. Trierea dosarelor a fost continuată după 1990, astfel că, în momentul de față fondul cuprinde și dosare sau părți din dosare care în 1989 erau operative.

Fondul conține o mare varietate de documente, acoperind din punct de vedere **cronologic** o perioadă cuprinsă între primii ani ai secolului al XX-lea și primii ani de după evenimentele din decembrie 1989. Cel mai

---

³ Comparația cu celebra cutie a Pandorei este utilizată și de colonelul (r) Gheorghe Rațiu în lucrarea sa *Cutie Pandorei. Dosarele Securității – surprize sau capcane?*, București, Editura Paco, 1997; cei 38 de ani petrecuți în „aparatură informativă al României”, cum îi place fostului colonel să numească Securitatea, sunt vizibili în întreaga argumentație care, invocând mereu echidistanța și imparțialitatea, conduce la o concluzie ritos afirmată: „aceste arhive să fie exploatate așa cum trebuie numai de către cine trebuie” (p. 149); pentru optica fostului șef al Direcției I Informații interne asupra activității și rolului Securității și, implicit, asupra destinului „produsului” acestei activități (dosarele de urmărire), vezi și colonel (r) doctor Gheorghe Rațiu, *Raze de lumină pe cărări întunecate*, București, Editura Paco, 1996, ediția a II-a revăzută și adăugită, București, Editura Paco, 2012.

⁴ Vezi și Luminița Banu, Florian Banu, *Arhiva Consiliului Național pentru Studierea Arhivelor Securității și cercetarea istorică*, în „Acta Bacoviensia. Anuarul Arhivelor Naționale Bacău”, tom V, Onești, Editura Magic Print, 2010, pp. 517-534.

recent document pe care l-am identificat în acest fond este o sinteză întocmită de S.R.I. în luna septembrie 1994.

Din punct de vedere **tematic**, documentele din acest fond sunt de o diversitate extraordinară, mergând de la aspecte ale operațiunilor polițienești desfășurate în timpul Primului Război Mondial sau viață politică interbelică, până la dosarele unor obiective economice construite în anii „Epocii de Aur”.

Din punct de vedere al **emitentului**, aceste documente sunt la fel de diverse. Astfel, găsim laolaltă lucrări publicate, manuscrise inedite, scrisori personale, acte ale unor autorități de stat, organe militare, autorități bisericești, fotografii, hărți, tabele statistice, diagrame, extrase din presă, statutele unor organizații diverse ș.a.m.d.

Fondul Informativ reunește dosarele întocmite de Securitate în cadrul acțiunii de urmărire a unor persoane. Având în vedere numărul mare de personalități ale vieții politice, ale culturii și științei care au constituit de-a lungul vremii „obiective” pentru poliția politică, evident că și acest fond este de prim interes pentru cercetarea istorică. Dosarele de urmărire informativă (D.U.I.-urile, conform jargonului Securității) reunesc între scoarțele lor date biografice ale urmăritului, caracterizări făcute de diverse persoane, transcrierea unor convorbiri purtate de cel urmărit, note informative despre opiniile urmăritului, fragmente din operă, diverse aprecieri critice, fotografii oficiale sau luate în timpul filajului. Desigur că pentru realizarea unei lucrări de tip monografic un astfel de dosar se constituie într-o sursă de primă mână.

Fondul Rețea este constituit din dosarele întocmite de organele de securitate fiecărui informator, conform normelor împrumutate din activitatea organelor omoloage sovietice, precum și din dosare întocmite unor candidați pentru recrutarea ca informator. Un dosar de rețea cuprinde o serie de documente comune cu dosarul de urmărire, precum datele biografice, caracterizările, verificările la cartotecă, date despre trăsăturile moral-volitve și opiniile politice ale subiectului, furnizate atât de ofițerul recrutor, cât și de terțe persoane. De asemenea, notele informative furnizate de respectivul informator sunt reunite în așa-numita „mapă anexă” care, în ciuda instrucțiunilor ce prevedeau distrugerea prin ardere, la un anumit interval de timp, au supraviețuit în numeroase cazuri.

Fondul Manuscrise reprezintă, de fapt, o colecție de manuscrise confiscate cu ocazia perchezițiilor efectuate de Securitate, manuscrise care, în unele cazuri, au reprezentat „probe” în justiție, demonstrând încălcarea „ortodoxiei” politice de către autori. Printre autorii manuscriselor, a căror tipologie merge de la banale însemnări cotidiene, până la lucrări cu caracter istoric, științific, filosofic sau literar, se regăsesc atât nume sonore, cât și oa-

meni simpli care, într-un anumit moment, au intrat în atenția Securității. Unele dintre aceste manuscrise au fost deja revendicate pe cale legală, fie chiar de către autori, fie de urmașii acestora.

Fondul Corespondență are un caracter heteroclit, fiind compus din documente emise de diferite compartimente ale fostei Securități, documente cu un conținut ce merge de la acte contabile până la ordine circulare privind activitatea curentă. Desigur că cercetarea acestui fond este de neocolit pentru orice persoană interesată în studierea organizării și funcționării Securității.

Fondul Penal regrupează dosarele întocmite persoanelor trimise în instanță, dosare care conțin materialele de anchetă (procese verbale de percheziție, procese verbale de interogatoriu, confruntări, expertize tehnico-științifice, fotografiile ale corpurilor delictive etc.). Întrucât fiecărei persoane întemnițate îi corespunde și unul sau mai multe dosare penale și dat fiind numărul mare de personalități ale vieții politice și culturale care au trecut prin închisorile comuniste, este lesne de înțeles interesul manifestat de cercetători pentru acest fond.

Fondul S.I.E. a fost constituit din dosarele întocmite de-a lungul timpului de Direcția de Informații Externe a Securității și reunește atât D.U.I.-uri, cât și dosare de rețea sau dosare de obiectiv. Studierea acestui fond este esențială pentru scrierea istoriei exilului românesc, dar și pentru numeroase alte teme de cercetare.

În sfârșit, **Biblioteca D.S.S.** este reprezentată de un bogat fond de carte, de o diversitate remarcabilă, regăsindu-se aici volume de istorie, sociologie, politologie, drept, relații internaționale, istoria religiilor, artă militară, literatură, atât în limba română, cât și în limbi străine.

Un loc aparte în galeria surselor de informare cu privire la istoria Securității este ocupat de un periodic editat chiar de Securitate. Ne referim la revista „Securitatea. Buletin intern pentru aparatul Securității statului”, periodic care, începând din anul 1968 și până în 1989, a avut o apariție trimestrială regulată. Cele mai multe numere aveau circa 60-80 de pagini (numerele cu 140-150 de pagini au fost excepții) și au avut o structură destul de constantă de-a lungul celor două decenii de apariție.

Numerele revistei erau deschise cu un articol teoretic, cu o încărcătură ideologică sporită, semnat, de regulă, de figurile cele mai proeminente ale aparatului de securitate sau reflectând opiniile secretarului general al P.C.R., Nicolae Ceaușescu⁵. Urma apoi o secțiune de „analize, îndrumări, opinii”, în

---

⁵ Vezi *Din gândirea tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, privind rolul, locul și sarcinile organelor securității statului*, în „Securitatea”, nr. 3/1988, pp. 3-7.